

Haftanın Kitabı

Michel Chodkiewicz'in kaleminden çıkan 'Sahilsiz Bir Umman', İbn Arabî okumalarında yol gösterecek bir kaynak. Kitap, Şeyh-i Ekber'in eserlerini ele alarak onun düşüncelerini örneklerle açıklıyor.

YAZI FEHMI UR

İlk emrinde 'ikra/oku' diyen ve yüzlerce ayetinde muhataplarına 'tefekürü' emreden İslâm dininin mensupları, tahakkuk ettikleri ilk dönem ve ardından gelen yüzyıllar boyunca; ilmin, tefekkürün ve aklın zirvesinde bir devir yasadı. Tefekkür geleneğinin ummanlarından olan Seyh-i Ekber İbn Arabî'nin hayatı da bunun en bariz örneklerinden biri. Yasadığı dönemde de, kendinden sonraki dönemlerde de hayatı ve fikirleri sürekli tartışılan ancak kendisini tanımadan tanıtan ve tanımlayanların da kısır mücadelelerine konu olmuş bir âlim İbn Arabî...

İslam düşünce geleneğine damgasını vuran isimlerden biri olarak Seyh-i Ekber'in, tefekküre dayalı entelektüel derinliğin kaybolduğu coğrafyamızda yeterince anlaşıldığı ve anlatıldığı söylenemez. Daha popüler, daha tali ve nakle dayalı ilimlerin genel geçer akce kabul edildiğini düşünelim, irfanî geleneğin artık bu mâkûs durumundan kurtarılması elzem. İbn Arabî okumalarına geniş bir yer ayıran Nefes Yayınları, Seyh-i Ekber ile ilgili Batı'da yapılan kıymetli çalışmaların ülkemize kazandırmaya devam ediyor. Şimdi de, Michel Chodkiewicz'in, 'Sahilsiz Bir Umman' adlı kitabını okurlarla buluşturdu. Chodkiewicz, William Chittick ve kıza Claude Addas ile birlikte bu alanda önde gelen isimlerden biri. Kitap, Seyh-i Ekber'in yüksek bir motivasyon ve derinlik gerek-

SAHİLSİZ BİR DENİZ: İBN ARABİ

Sahilsiz Bir Umman, Michel Chodkiewicz, Nefes Yayınları.

FÜTUHAT'TA YER ALAN KONULAR, KURAN İLE UYUMLULUK İÇİNDE Chodkiewicz'e göre, İbn Arabî'deki esnekliğin aynı zamanda kodlanabilir ve Kur'an'da da mutlaka karşılığı olan sistematik bir düşünce biçimi mevcut. Yani muazzamların söylediği ya da söylemeye çalıştığı gibi Seyh-i Ekber'in eserleri gelişigüzel yazılardan ibaret değil. Chodkiewicz, Seyh-i Ekber'in, eserleriyle birlikte hayatının da yetince anlaşılmasını, eserlerinin karnasıklığıyla bas bas bırakılması ve fakat istifade edilmekten de geri kalmayan bir anlayışla onu eserlerinin insanına terk edildiğini hatırlıyor.

Çalışmanın özellikle ilerleyen bölümlerinde detaylarıyla ortaya konulan bu yaklaşımı dikkate aldığımızda, Fütuhat'ta ilk bakışta dikkatli bir gözlemlerle bakılmadığında anlamsız gibi duran konuların, aslında Kur'an ile belli bir uyumluluk içinde olduğunu hatta Kur'an-ı Hakîm'de yer alan bir ayet ya da sureye denk geldiği görülmüyor. "Aslında bu tespitlerimiz yegâne maksadı, Ekberî külliyâtın hakikaten anlaşılabilmesi için, İbn Arabî'yi eklektik bir filozof ya da kendisinden hiçbir insanı beklemeyecek meczub-i mutlak bir mistikten ibaret zannedenlerin asla altından kalkamayacağı bir okuma tarzının zorunluluğunu göstermektedir." diyen Chodkiewicz'in okuma söylemeye çalıştığı da bu sanki: İbn Rüşd olmadan İbn Arabî hakkında konuşmak cür'et işidir.

f.ur@zaman.com.tr

İctihadi yasak edenler cehaletin zirvesindedir

Zahiri geleneğin büyük âlimlerinden İbn Hazmî'nin fıkhîta model alan Seyh-i Ekber, kendisine yakın gördüğü her görüşü, düşüncüyü dikkate alan fakat onun tarafı ya da ta kiyesi olmayan bir âlim. Hanbeli ve Maliki ulemayı da dikkate almış. Bu anlamda içtihat kapsısını kapatınlara da, kapının kapalı olmasıyla ümmetin Kur'an-ı Kerim'den uzaklaş-tırın anlayışa da karşı çıkar: "Allah fıkhî meselelerindeki ihtilafı kullan için bir rahmet ve onlara kulluk âlâmeti olarak emrettiklerinde bir genislik (ittisâ) kaldı. Ama zammın fukahâsı, seriatın genişletmiş olduğunu kendilerini taklit edenler için daralttı. Onların mezhebinde olanlara, mesele la sayet bu mezhep Hanefîlik ise şöyle dediler: 'Bu meselen için Safî'nin ruhsatını sorma.' Diğer mezhep de bundan sa- kındırdı. Bu, dindeki en büyük cinayetlerden ve en ağır zorla- malarındandır. Halbuki Allah 'O size dinde hiçbir zorluk yük- lemedi.' (Hac: 78) buyuruyor. Seriat, kendisi ve ona itiba edenler için içtihat eden kişi- nin ulaştığı hükmü geçerli say- mıştır. Ama zammın fukahâsı içtihadı dinle oynamak sayıp yasak etmiş. Onlar bu konuda cehaletin zirvesindedir."